

**INFORMACIJA O IZVRŠENOM DEMINIRANJU, TRAJNOM OBILJEŽAVANJU
MINSKIH POLJA I UKLANJANJU NUS-A U 2013 .GODINI NA PODRUČJU
OPĆINE TEŠANJ**

1. DEMINIRANJE I TRAJNO OBILJEŽAVANJE MINSKIH POLJA

Zakonska regulativa i nadležnosti

Deminiranje u BiH je regulisano kroz Zakon o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 5/02), kao i kroz standarde i procedure koje su proizašle iz nadležnosti utvrđene Zakonom o deminiranju. Poslovi deminiranja, u smislu ovog Zakona, su poslovi od značaja za sigurnost Bosne i Hercegovine i zaštite okoliša i zdravlja ljudi, a nadležnosti za osiguranje uslova za izvršenje dugoročnog zadatka deminiranja odnose se na vlasti Bosne i Hercegovine i vlasti entiteta. Na nivou Bosne i Hercegovine formirana je Komisija za deminiranje u Bosni i Hercegovini, kao i Centar za uklanjanje mina u BiH (u daljem tekstu: BHMACH). Nadležnosti BHMACH-a odnose se na:

- održavanje i vođenje centralne baze podataka o minskim poljima i kapacitetima za mape;
- predlaže tehničke i sigurnosne standarde kao i standarde kvaliteta obavljenog posla za operacije deminiranja i predlaže certifikate na odobrenje Komisiji;
- pregledaže dokaze o kvalificiranosti međunarodnih i domaćih firmi za deminiranje za njihovu akreditaciju, koju će odobriti Komisija;
- predlaže standarde za obuku koju će odobriti Komisija, te prati i izvještava o njihovoj provedbi;
- priprema prijedloge za rad na deminiranju područja koja su na međuentitetskoj liniji razgraničenja, koje će odobriti Komisija;
- priprema planove rada i proračune za svoje aktivnosti, kao i izvještaje i obračune, koje odobrava Komisija i nakon toga dostavlja Odboru donatora;
- obavlja i druge poslove u skladu sa aktom o osnivanju.

Deminiranje u BiH provodi se u okvirima Strategije protivminskog djelovanja 2009-2019.

Nadležnosti i odgovornosti civilne zaštite u deminiranju u Federaciji BiH regulisano je Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u FBiH ("Službene novine F BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10) koji je usklađen sa Zakonom o deminiranju u BiH.

Općina u okvirima protivminske aktivnosti:

- predlaže projekte za deminiranje za koje ocjeni da su od interesa za lokalnu zajednicu i stanovništvo;
- predlaže uvrštavanje projekata utvrđenih od strane BHMACH-a na listu prioriteta za deminiranje za koje smatra da su od interesa za dalje aktivnosti deminiranja;
- ostvaruje kontakte sa nevladinim i humanitarnim organizacijama, kao i predstavnicima vlada država koje finansijski podržavaju protivminske aktivnosti u cilju osiguranja sredstava za finansiranje protivminskih aktivnosti;
- planira finansijska sredstva u Budžetu za realizaciju ili sufinansiranje projekata protivminske aktivnosti u skladu sa prioritetima iz godišnjeg plana;
- koordinira aktivnosti sa BHMACH-om oko utvrđivanja tačnih granica sumnjivih površina po zahtjevima građana;
- preuzima očišćenje površine od izvođača protivminskih aktivnosti i upoznaje se sa granicama projektne površine uz posredovanje i nadzor BHMACH-a ;
- traži od BHMACH-a reizviđanje terena pojedinačnih projektnih zadataka prema potrebama i u skladu sa Standardima.

Plan protivminskog djelovanja za općinu Tešanj (u daljem tekstu :Plan), nakon reizviđanja cijele sumnjive površine urađen je 2011. godine od strane BHMACH-a. Navedenim Planom utvrđena su najugroženija

područja općine i to periferni dijelovi mjesnih zajednica Miljanovci-Lončari, Kalošević, Mrkotić, Orašje Planje, Džemilić Planje, Raduša, Dobropolje-Mekiš i djelimično Karadaglije. U ovim mjesnim zajednicama uglavnom je kontaminirano poljoprivredno i šumsko zemljište koje spada u drugu i treću kategoriju prioriteta deminiranja.

Planom je utvrđena sumnjiva površina po kategorijama prema sljedećoj strukturi:

Minska situacija- općina Tešanj	Sumnjiva površina I kat. (km ²)	0,5697
	Sumnjiva površina II kat. (km ²)	0,7251
	Sumnjiva površina III kat. (km ²)	1,7947
	Ukupna sumnjiva površina (km ²)	3,0895
	Broj ugroženih zajednica	10

Minska situacija općine Tešanj po kategorijama

U 2013. godini, protivminska aktivnost se provodila u skladu sa Listom prioriteta za deminiranje za 2013. godinu, usaglašenim aktivnostima na deminiranju projekata koji su ugovoreni putem javne nabavke, kao i kroz donatorska sredstva i finansijska sredstva izdvojena u Budžetu Općine Tešanj. Provedene su sljedeće protivminske aktivnosti:

Red broj	NAZIV PROJEKTA PMA	PROJEKTNNA POVRŠINA	IZNOS	VRSTA PMA	NAPOMENA
1.	LZ Lončari-Podkomin 1	19.573 m ²	35.000,00 KM	Čišćenje	Ugovoren u 2012, realizovan u aprilu 2013. godine sredstvima Budžeta Općine
2.	Upozoravanje na opasnosti od mina		4.000,00 KM (sufinansiranje)	Upozoravanje na opasnosti od mina	Projekat finansiran od strane Vlade Norveške uz sufinansiranje Općine Tešanj
UKUPNO DEMINIRANO:		19.573 m²	39.000,00 KM		

Protivminske aktivnosti u 2013. godini na području općine Tešanj

Projekat *LZ Lončari-Podkomin 1* realizovan je preostalim sredstvima Općine Tešanj izdvojenih za deminiranje u 2012. godini, a putem javne nabavke čija je realizacija prenijeta u 2013. godinu.

Projekat *Upozoravanje na opasnosti od mina* realizovan je 2013. godine na osnovu Sporazuma Općine Tešanj i NVO Posavina bez mina, putem koje je finansiran ovaj projekat od strane Vlade Norveške. Općina Tešanj je sufinansirala navedeni projekat kako je prikazano u prethodnoj tabeli. Kroz projekat je realizovano sljedeće:

1. Izvršeno trajno obilježavanje projekta Stijakovac u MZ Mrkotić (prema Planu protivminskog djelovanja),
2. Urađeno i postavljeno 9 jambo bilborda sa minskom kartom i upozoravanjem na minska područja u sljedećim sredinama: Miljanovci, Piljužići, Kalošević, Mrkotić, Oraš Planje, Džemilić Planje i Raduša,
3. provedena edukacija ugroženih kategorija u ugroženim zajednicama (učenici osnovne škole Miljanovci, ribari, lovci, vatrogasci, šumari, izviđači, planinari i dr.) i istim uručene karte minske situacije,
4. provedeno javno informisanje i edukacija stanovništva putem medija i
5. podjeljen reklamni materijal.
- 6.

Pored navedenih, najznačajnija aktivnost tokom 2013. godine se odnosila na usaglašavanje dokumentacije i aplikacije kod Vlade Japana. Naime, ova aktivnost je nastavak aktivnosti iz 2012. godine kada je Općina Tešanj, putem Službe civilne zaštite podnijela aplikaciju za dodjelu grant sredstava za projekte deminiranja u okviru projekata za dodjelu grant pomoći za temeljne projekte Vlade Japana (GRASSROOTS). Tokom

2012. i 2013. godine održano je niz sastanaka predstavnika Službe civilne zaštite i Općinskog načelnika sa predstavnicima Ambasade Japana u BiH u cilju ispunjavanja svih uslova za dodjelu grant pomoći. Kompletna aktivnost je privedena kraju, te se očekuje konačna odluka Japanske Vlade o dodjeli grant sredstava koja prema informacije predstavnika Japanske Ambasade iznose oko 750.000 KM.

Značajna aktivnost se vodila i na usaglašavanju projekata koji bi bili finansirani sredstvima međunarodnih organizacija putem nevladinih i humanitarnih organizacija za deminiranje u BiH uz sufinansiranje sredstvima Budžeta Općine. Sufinansiranje je jedan od uslova donatora za realizaciju deminiranja putem međunarodnih organizacija. Upućena su pisma namjere prema nekoliko organizacija za deminiranje, te je svoju zainteresovanost iskazala NVO Demira iz Orašja. Do realizacije nije došlo zbog neusaglašenosti prioriternih projekata za 2013. godinu za općinu Tešanj između BHMCA-a i NVO Demira (iskazala zainteresovanost za dva projekta koji nisu odobreni od strane BHMCA-a).

Služba civilne zaštite je krajem 2013. godine, zatražila od BHMCA-a proširenje liste prioriternih projekata sa ciljem raspolaganja većim brojem projekata koji bi se kandidovali humanitarnih organizacijama. Ovo iz razloga što je njih 7 već rezervisano kod BHMCA-a za realizaciju (6 Japanska Ambasada i 1 Federalna uprava civilne zaštite).

ID broj	Projekat-Lokacija	Površina (m ²)	Kategorija	Općina	Napomena
1	2	3	4	6	7
2604	Vrela	80.040,00	Tehničko izvidanje	Tešanj	
7112	Vrela - Krčana	51.704,39	Čišćenje	Tešanj	
7121	Vrela - Crvena zemlja	46.816,38	Tehničko izvidanje	Tešanj	
8862	Vrela-Bujadni potok	25.968,65	Čišćenje	Tešanj	
9473	LZ Lončari 8	73.363,71	Tehničko izvidanje	Tešanj	
7340	LZ Lončari-7	37.696,00	Čišćenje	Tešanj	
8780	Lončari – Podkomin 2	34.395,35	Čišćenje	Tešanj	
8781	Lončari – Podkomin 3	39.724,40	Čišćenje	Tešanj	
8782	Lončari – Podkomin 4	46.663,17	Čišćenje	Tešanj	
8860	Kalošević-Bugarinovići 1	29.804,05	Čišćenje	Tešanj	
8861	Kalošević-Bugarinovići 2	36.977,22	Tehničko izvidanje	Tešanj	
8866	Kalošević-Bugarinovići 3	64.498,56	Tehničko izvidanje	Tešanj	
U K U P N O		567.651,88			

Lista prioriternih projekata za deminiranje za 2014. godinu

Saradnja, koordinacija, izvještavanje i informisanje redovno se provodilo u skladu sa propisima i potrebama, a naročito sa i prema BH MAC-u Sarajevo i regionalnim uredima u Tuzli i Banja Luci, upravama civilne zaštite Federacije i Kantona, Općinskom vijeću i Općinskom načelniku, općinskim službama, Policijskoj upravi Tešanj i mjesnim zajednicama i građanima, kao i medijskim kućama na području općine Tešanj i šire.

Na kraju treba istaći da je u periodu od 2002. do 2013. godine ukupno deminirano 408.617,30 m², od čega 217.402,31 m² tehničko izvidanje, a 191.214,99 m² čišćenje.

Problemi u provođenju aktivnosti deminiranja:

- Smanjena zainteresovanost donatora za deminiranje,
- Duga procedura od kandidovanja do realizacije projekata,
- Nepoštivanje znakova upozorenja,
- Uništavanje i otuđivanje znakova upozorenja,
- Ulazak u obilježena minska polja i sumnjive površine iz određenih ekonomskih razloga (sjeća šume, prikupljanje čahura, branje plodova ...).

2. NEEKSPLODIRANA UBOJNA SREDSTVA (NUS) I MINSKO EKSPLOZIVNA SREDSTVA (MES)

Neeksplodirana ubojna sredstva i minsko-eksplozivna sredstva su sva tijela ili njihovi dijelovi koja u sebi sadrže eksplozivnu materiju, bojni otrov ili radiološku supstancu koja je sposobna da svojim aktiviranjem ugroze okolinu koja ih okružuje. U neeksplodirana ubojna sredstva se mogu svrstati i sva druga ubojna sredstva koja nisu upotrebljena, jer su (ne)svjesno ostavljena, izgubljena ili zaboravljena. Ovdje se prije svega misli na municiju ili eksplozivna sredstva koja nisu imala svoju prvobitnu upotrebu nego su izgubljena, ostavljena na linijama razgraničenja, pored puteva, u šumama i na drugim mjestima, te svojim prisustvom potencijalno predstavljaju opasnost po zdravlje i život čovjeka.

Zaštita od NUS-a predstavlja jednu od značajnih mjera u sistemu zaštite i spašavanja i kao takva regulisana je članom 86. do 89. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća F BiH („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) (u daljem tekstu: Zakon). Mjere zaštite od NUS-a, ne odnose se na sljedeća sredstva:

- 1) neeksplodirane diverzantsko-terorističke naprave koje su predmetom krivičnog djela ili prekršaja i spadaju u isključivu nadležnost organa unutarnjih poslova;
- 2) potrebe Oružanih snaga BiH u postupku uklanjanja i uništavanja upotrijebljenih, a neeksplodiranih ubojnih sredstava za vrijeme i poslije obuke i vježbi njezinih pripadnika, kao i NUS-a kojem je istjekao rok upotrebe ili je nepouzdan pa ga treba uništiti;
- 3) otpadne tvari u proizvodnji naoružanja i vojne opreme privrednih društava koja se bave tim poslom;
- 4) mine i druga minsko-eksplozivna sredstva koja se nalaze u minsko-eksplozivnim preprekama (minskim poljima, grupama mina i pojedinačno postavljenim minama, fugasama i fugasnim poljima) i na čije se pronalaženje, obilježavanje, uklanjanje i uništavanje primjenjuju propisi iz stava 2. ovog člana.

Nadležnost općinske Službe CZ u ovoj oblasti je da po prijavi građana o nađenom NUS-u isti evidentira, izade na lice mjesta, obilježi tu lokaciju i obavijesti „A“ tim za uklanjanje neeksplodiranih ubojnih sredstava (TUN tim) Federalne uprave CZ koji je osposobljen i opremljen za prikupljanje, preuzimanje, prevoženje i uništavanje navedenih sredstava. Minsko-eksplozivna sredstva pronalaze se na različitim mjestima: u zemlji i na zemlji, na tavanima, u kućama, u zidovima kuća i podrumima, u vrtovima, baštama, na smetljištima, kontejnerima za smeće, u šumama, poljoprivrednom zemljištu, u koritima rijeka i sl.

Stanje na terenu sa aspekta zaštite od NUS-a pokazuje da se još uvijek na području općine Tešanj nalazi značajna količina upotrebljenih, a neeksplodiranih sredstava koja se pronalaze na cijelom području općine, a najviše u širem području gdje su vođena borbena dejstva. Veći dio NUS-a se nalazi u zoni sumnjive površine II i III kategorije, gdje je predviđen metod deminiranja tehničkim izviđanjem. Također, dio ubojnih neupotrebljenih sredstava može se pronaći odbačen na raznim mjestima, pa na takav način uz dodatno izlaganje istih vanjskim uticajima, ugrožavaju svoj i živote drugih ljudi. Posebno povećan broj pronalaženja NUS-a je u periodu proljetnih radova (mjesec mart, april i maj). Prema dosadašnjim analizama nema značajnijih pokazatelja o smanjenju broja pronađenog i uklonjenog NUS-a u toku godine, te preventivne i operativne radnje na ovoj mjeri treba nastaviti istim intezitetom i u narednom periodu.

U ovoj informaciji moramo spomenuti i saradnju Službe civilne zaštite, Policijske uprave IV Tešanj i Kantonalne uprave civilne zaštite Zenica, a posebno treba istaći saradnju sa „A“ timom koji je i pored svih proceduralnih aktivnosti blagovremeno stizao ukloniti i uništiti prikupljeni NUS.

Svakako da treba spomenuti i ono najbitnije da u toku 2013. godine na području općine Tešanj nije bilo minoincidenata, odnosno slučajeva stradanja ili ranjavanja građana, pripadnika TUN tima i uposlenika Službe civilne zaštite, što svakako opravdava sve dosadašnje aktivnosti u provođenju mjera zaštite od NUS-a.

Pregled prikupljenih neeksplodiranih ubojnih sredstava u 2013. godini

Red. Broj	VRSTA NUS-a	KOLIČINA
1.	Granata 82 mm	1 kom.
3.	Granata 76 mm	1 kom.
3.	Projektil 90 mm	1 kom.
4.	Projektil 84 mm	652 kom.

5.	Minobacačka granata 120 mm	1 kom.
6.	Minobacačka granata 82 mm	1 kom.
7.	Minobacačka granata 60 mm	1 kom.
8.	Zrno 105 mm	1 kom.
9.	Stabilizator MB granate 82 mm	59 kom.
10.	Projektil RB	1 kom.
11.	Mina PMA-2	1 kom.
12.	Mina TM-4	4 kom.
13.	Ručna bomba	17 kom.
14.	Tromblon	4 kom.
15.	Mina rasprskavajućeg usmjerenog dejstva (MRUD)	1 kom.
16.	Municija do 7,9 mm	320 kom.
17.	Upaljač-razni	1 kom.
18.	Stabilizator projektila RB	1 kom.
19.	Eksploziv-Amonex	1,8 kg.

Problemi u provođenju mjera zaštite od NUS-a:

Jedan od nauticajnijih elemenata za adekvatno i bezbjedno uklanjanje NUS-a, jeste bilo nepostojanje Zakona o amnestiji. Nepostojanje istog od 2009. godine u značajnoj mjeri je povećalo broj odbačenog NUS-a i MES-a. Polovinom januara 2014. godine stupio je na snagu **Zakon o amnestiji za nedopušteno držanje minsko-eksplozivnih sredstava i oružja u Federaciji BiH** ("Službene novine F BiH", broj: 5/14). Nadležnosti u provođenju ovog Zakona date su Ministarstvu unutrašnjih poslova F BiH i Ministarstvu pravde F BiH.

Pored nepostojanja navedenog Zakona o amnestiji proisteklo je i niz drugih problema od kojih su:

- Nesavjesno postupanje građana sa NUS-om,
- Bacanje NUS-a u rijeke i riječna korita,
- Odlaganje (ostavljanje) NUS-a na lokacijama velike frekvencije ljudi,
- Nesavjesno ponašanje građana prilikom pronalaska NUS-a (premještanje sa lokacije na lokaciju),
- Zadržavanje ovih sredstava u objektima stanovanja i njihovo neuslovno čuvanje.

OBRAĐIVAČ:
SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

Mensur Saletović, profesor

PREDLAGAČ:
OPĆINSKI NAČELNIK

Mr.Sc. Suad Huskić, profesor

Broj: 02-44-2-189-3/14
Datum: 07.02.2014. godine